

JE BETONOVÝ POVRCH PĚKNÝ? HODÍ SE I DO BYTOVÉ NEBO OBČANSKÉ VÝSTAVBY?

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

pokud by se mne před pár lety někdo zeptal, zda chci mít vedle jídelního stolu betonové stěny bez omítky nebo tapety, asi bych je bez váhání odmítla. Dnes, s odstupem času a po přečtení nebo jen prolistování řady knih a časopisů o uplatnění betonu v architektuře, už si nejsem negativní odpovědí na otázky v úvodu tak jistá.

Nezakrytý beton se stal moderní, ale i módní. Módní trendy mívají jen časově omezenou platnost, za sezónu, za dvě přijde něco jiného a módní se stane okoukaným, zastaralým a za další sezónu už si nikdo nevzpomene. Moderní může být naopak při troše štěstí za pár let označováno jako klasické. Štěstí však musí být podpořeno i dalšími vlastnostmi, které podporují opakované užívání, např. trvanlivý, solidní, pevný, spolehlivý, nenáročný na údržbu. Některé známé automobilové značky na tom, že někteří zákazníci upřednostňují klasiku před módností založily svou popularitu. Vzhled vnitřních omítnutých stěn můžeme měnit jak se střídají módní trendy, bílý nebo barevný povrch, se vzorkem nebo bez něho, záleží spíše na naší povaze, jak často jejich vzhled měníme. S vnějším povrchem je to o trochu náročnější, ale ne o moc. Jinak však nahlížíme na rezné cihelné a kamenné zdivo, nebo kamenné obklady. Vyvolávají v nás pocit trvalosti, spolehlivosti a počítáme s tím, že pokud budou dobře navrženy a pečlivě postaveny, nebudeme s nimi kromě běžné údržby čistoty nic dělat. Jsou to klasické povrchy.

Mezi „klasiky“ má šanci být zařazen i beton, který v posledních letech šplhá na přední místa žebříčku popularity mezi stavebními materiály. Je moderní už od doby, co začal být používán jako konstrukční materiál a jeho vhodné vlastnosti byly v průběhu času stálým výzkumem zlepšovány. Jeho pověst byla v očích veřejnosti, a nejen naší, pošramocena v časech často spíše nadšené než profesionální obnovy bytového fondu v poválečných letech budování. Viníkem nebyl beton jako materiál, ale nízká úroveň znalostí o něm a nedostatek zkušeností s jeho používáním.

Na počátku devadesátých let minulého století se začala rozvíjet úzká spolupráce architektů s technologií betonu. Výsledkem jejich vzájemných diskuzí a přesvědčování jsou konstrukčně odvážné stavby s využitím nových vysokohodnotných betonů, ale také mnoho nových nápadů a řešení úprav betonových fasád. Zvýšení užitných vlastností materiálu a kvalitativně jiný přístup k jeho zpracování umožnilo snížit a současně zpřesnit rozměry betonových prvků (v příčném řezu) a tím nabídlo architektům mnohem více volnosti v tvorbě. Architektonická tvorba není jen estetická kompozice objemů a tvarů, architekti nám na povrchích konstrukcí ve hře světla a stínů, v detailech fasád předvádějí krásu materiálu v jeho různorodých, možná až překvapivých, podobách. Šedý a nevýrazný beton se v kombinaci s jinými materiály, v neobvyklých kompozicích, barvách a členění změnil v atraktivní a žádaný materiál.

Během studia knih a různých materiálů k připravované příloze

„Beton v architektuře“ jsme se setkali s nečekanou šíří různých možností konečných povrchových úprav betonových povrchů. Dá se říci, že beton může vyhovět téměř každému a vždy jinak. V čísle, které otevíráte, vám nabízíme řadu ukázek betonových povrchů, bílé nebo barevné betony, betony s povrchem broušeným a leštěným jako žula, betony hlazené různými hladítky, betony s otiskem bednění, formy nebo s povrchem dodatečně upravovaným proudem vody, písku či kamenickými nástroji, a téměř všechny mohou být vyrobeny monolitickou nebo prefabrikovanou technologií.

Pěkným a příjemně esteticky působícím můžeme označit povrch betonu s množstvím otevřených pórů a nepravidelnými otisky bednění, pokud architekt, samozřejmě za předchozího souhlasu stavebníka/investora, chtěl vyzdvihnout přírodní, nahodilý vzhled, který koresponduje s celkovou koncepcí objektu. Pokud má být naopak zdůrazněn strohý technicistní vzhled s chladnou průmyslovou přesností, lze opět použít beton. Technolog navrhne vhodnou směs, bednění, způsob ukládání a ošetřování během hydratace a výsledkem je zcela jiný estetický zážitek.

Betonové povrchy tak lze najít vedle průmyslových hal a mostů z vnějšku i uvnitř rodinných domů, vícepodlažní bytové výstavby, administrativních budov, sportovních ale i reprezentativních objektů, staveb kulturních institucí, muzeí, divadel a koncertních sálů, které přitahují pozornost obyvatel i návštěvníků měst a metropolí.

Beton je náročný na vlastní provedení v jakékoliv úpravě a tvrdě se mstí za všechny prohřešky a chyby technologického návrhu a provedení. Beton je velmi náročný na celkovou koncepci, návrh a zejména údržbu prostorů, které vymezuje nebo ve kterých se nachází. Domnívám se, že náchylnost veřejnosti k obecně negativnímu vnímání betonu je způsobena malou zkušeností s kvalitními, pečlivě navrženy, provedeny a vhodně udržovanými betonovými stavbami a povrchy. Každá fasáda, každý dvorek, vyžadují přiměřenou údržbu, ať jsou betonové nebo kamenné. Neupravené a zanedbané okolí nepomůže žádnému materiálu. Nepořádek pod betonovou stěnou vnímáme ještě silněji než pod mramorovým obkladem.

Pokud je betonová stavba se zahrnutím vhodných úprav povrchů citlivě navržena s hlubokou znalostí vlastností, možností a chování materiálu včetně způsobu jeho stárnutí, výsledek nás nenechá na pochybách, že beton a betonové povrchy jsou moderní.

Jana Margoldová